

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1099727/2

ב"ה

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב אבירן יצחק הלוי – אב"ד, הרב אריה אוריאל, הרב שמואל אברהם חזן

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אביעד שנון ועו"ד עדו דיבון)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד בצלאל הוכמן)

הנדון: עיכוב פירוק שיתוף בנכסים שאינם במחלוקת טרם סיום הסכסוך בשאר הנכסים

פסק דין

בפני ביה"ד מתנהל הליך בעניין פירוק שיתוף ברכוש הצדדים. הבעל מבקש להורות על מכירת דירת הצדדים וחלוקת התמורה בחלקים שווים קודם לפירוק השיתוף בכלל הנכסים. האישה מתנגדת.

להלן החלטת ביה"ד:

ביה"ד מקבל את עמדת האישה כי אין למכור מידית את הדירה קודם לפירוק שיתוף בכלל הנכסים שבמחלוקת.

להלן נימוקים להחלטה:

הצדדים מתעצמים ביניהם בדבר פירוק השיתוף. האישה טוענת כי ע"פ חוק יחסי ממון חלק מנכסי הבעל שייכים לה. טענה זו מופנית אף כלפי נכסים שהבעל טוען כי היו ברשותו עוד קודם לנישואין. ביה"ד מינה מומחה לצורך שומת כלל הנכסים והחברות.

לאור האמור, מוטל על ביה"ד חובה לדון ולהוציא פסק דין לאחר קבלת חוות דעת המומחה. תאורטית, ייתכן מצב בו יהיה על הבעל להעביר כספים לאישה. ולכן אף שאין מחלוקת שהדירה שייכת לצדדים בחלקים שווים, יכול וייווצר מצב שהחלוקה בפועל תהיה שונה, הכול על פי ההחלטות שיתקבלו בכלל הנכסים.

דין זה עולה מהגמרא במסכת בבא קמא (דף ח עמוד ב):

אמר אביי: ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ויצאו עליה עסיקין, עד שלא החזיק בה - יכול לחזור בו, משהחזיק בה - אין יכול לחזור בו; מ"ט? דאמר ליה: חייאת דקטרי סברת וקבלת ... ודוקא שלא באחריות, אבל באחריות - לא. ואיכא דאמרי: אפי' באחריות נמי, דאמר ליה: אחוי טירפך ואשלם לך.

ובביאור הרא"ש (שם סימן ה):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

איכא דאמרי (עפ"ק דב"מ) אפילו באחריות נמי דאמר ליה אחוי טירפך ואשלם לך לפי שכל המעוררים אין זכאין בדין. (עיין פלפולא חריפתא) ונראה דמיירי שלא נתברר הערעור עדיין אלא בא אדם וערער ואמר שדה זו גזלה ראובן ממני ואני רוצה להביא עדים או יש לי חוב על ראובן ואני רוצה להביא השטר. ומשום דברים בעלמא לא יבטל שמעון כוחו של ראובן. אבל אם ראו ב"ד אמתלא בדברי המערער כגון שהביא שטר שאין מקוים ואומר שרוצה לקיימו. או אם הוא אומר שיביא העדים בתוך שלשים יום. לא יוציא שמעון המעות מתחת ידו אלא ימתין עד שיעבור זמן שלשים יום דהפוכי בי מטרתא למה לי ... כיון שיש אמתלא בערעור אין לו לדיין להוציא המעות משמעון עד שיהא בטוח שלא יפסיד מעותיו אם יוציא המערער הקרקע מתחת ידו ועל זה וכל כיוצא בזה נאמר אין לדיין אלא מה שענינו ראות הכל לפי הענין וכן נמי מי שבא לפני ב"ד ואומר יש לי תביעה על פלוני ומצאתי לנכסיו במקום ידוע ואני ירא שאם יבואו לידו יבריחם ולא אמצא מקום לגבות ממנו חובי ומבקש שיעכבו ב"ד הנכסים עד שיתברר תביעתו וכן ראובן שיש לו שטר על שמעון ולא הגיע זמנו עדיין ובא בתוך הזמן וטען כזאת הכל לפי הענין ואם רואה הדיין אמתלא בדברי התובע או שלא יוכל ראובן לגבות חובו משמעון כשיגיע הזמן מצווה הדיין לעכב ממון הנתבע עד שיברר התובע תביעתו או עד שיגיע זמן השטר וכן מצאתי בשם הגאון ז"ל כתוב דתקנתא דרבנן הוא באיניש דמפסיד נכסיה משום השבת אבידה. ולי נראה דלא צריכנא לתקנתא דרבנן אלא דין גמור הוא שחייב אדם להציל עשוק מיד עושקו בכל טצדקי דמצי למיעבד. וכן נמצא תשובה לרב אלפס ז"ל דלא מצי למימר אחוי טירפך ואשלם לך אלא היכא דאית ליה נכסי דסמיך עלייהו הא לאו הכי יכול לחזור בו דמצי א"ל אדהכי והכי אכלת לזוזא וליכא לאישתלומי מינך.

וכן פסק השולחן ערוך חושן משפט הלכות הלוואה (סימן עג סעיף י')

מי שיש לו שטר על חבירו לזמן, ובא בתוך הזמן לבית דין ואמר: מצאתי מנכסי פלוני ואני ירא שאם יבואו לידו יבריחם ממני ולא אמצא מקום לגבות חובי, אם רואה הדיין שום אמתלא לדבריו שלא יוכל לגבות חובו כשיגיע הזמן, מצווה על הדיין לעכב הממון עד שיגיע זמן השטר. וכן הדין בלוה לזמן ובתוך הזמן רואה המלוה שהלוה מבזבז נכסיו ואין לו קרקע, או שהלוה רוצה לילך למדינת הים, ותובע המלוה את שלו או שיתן לו ערב, שומעין לו. הגה: והוא הדין בכל מקום שנראה לבית דין לעכב מעות הנתבע (פסקי מהרא"י סי' ס"ד). ומזה נשתרבו המנהג לעקל המעות אף על פי שאין בו צורך כולי האי

אף שלפי דברי הסמ"ע שם יש מקום להסתפק אם דין זה נכון בנידון דידן, שהרי על מה שכתב המחבר "מי שיש לו שטר", משמע שהחוב וודאי, כתב הסמ"ע סעיף קטן א:

נראה דדוקא נקט שיש בידו שטר, דאז הוא יכול להוציא מתבירו, דאף אם יטעון הלוה נגד השטר, ישבע זה על שטרו ויטול, משום הכי מעקלין על פיו.

ובנידון דידן הרי טרם התבררו טענות האישה על נכסי הבעל. מכל מקום מסיום דברי הסמ"ע בסעיף קטן הנ"ל משמע שאין לחלק. שסיים שם:

מה שאין כן כשאין בידו שטר, דהא הלוה יכול לישבע היסת ולפטור ממנו, אפילו הלוהו בעדים הא קיימא לן דאין צריך לחזור ולפרעו בעדים, כמו שכתב בסימן ע'

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

משמע שבמקום שכל הפטור מתשלום תלוי רק בלווה, שישבע היסת וייפטר, אז לא יעקלו ביה"ד את נכסיו. ובנידון דידן אין הדבר תלוי בבעל, אלא בביה"ד הדין שישקול האם על הבעל ישנה חובת תשלום על פי חוות דעת המומחה. אם כן ישנה אמתלא לאישה ועל ביה"ד לוודא את יכולת התשלום של הבעל.

וכתב הש"ך שם (סעיף קטן לג)

שטר אף על פי שאינו מקוים, מעכבים המעות על ידו עד שיקיימו ויטול בשבועה, וכן משמע בהרא"ש פ"ק דב"ק [סי' ה'], ועיין בב"ח [סעיף י"ז].
ולפי שדינים אלו תלויים במנהג ולפי ראות עיני הדיינים, קיצרתי

הא קמן שאף שאין השטר מקוים, כלומר טרם הסתיים ההליך בביה"ד, ניתן לעכב את המעות.

ובסעיף קטן לד שם חזר על העיקרון הקובע: "דינים אלו תלויים במנהג המקומות ולפי ראות עיני הדיינים."

ראות עיני הדיינים במקרה זה, לאור הרכוש הרב שבמחלוקת והתנהלות הצדדים, הינה כי נכון לבצע את פירוק השיתוף בחדא מחתא ולא באופן מדורג. ובוודאי על פי דברי הש"ך כי יש לנהוג על פי מנהג המקומות.

מנהג המקום נקבע גם על פי פסקי דין של בתי המשפט, ונברר בסעיף הבא שאכן זו הדרך בה נקטו בבית המשפט העליון במדינת ישראל.

דרך זו של פירוק שיתוף בכלל הנכסים במועד אחד נהוגה גם בבית המשפט. ראה בג"ץ (בערעור אזרחי מס' 1229/90):

האיזון בעת פקיעת הנישואין נערך איפוא תוך קביעת שוויים של כלל נכסי בני הזוג. הווי אומר, אין נוטלים כל חשבון בנק או כל נכס בנפרד ומחלקים אותם לשניים כדי לקבוע שווייה של המחצית בחשבון שהיא חלקו של כל אחד מבני-זוג, אלא מצרפים את כלל המשאבים בהערכה מקיפה וכוללת, וכלל המשאבים הוא שמחולק בין בני הזוג. אין צריך לומר, שזו גם הדרך ההגיונית, שהרי איזון שיערך בשלבים, ובנפרד לגבי פרטים קנייניים נבחרים (להבדיל מכלל הנכסים), עלול להביא להיפוכה של התוצאה המבוקשת, היינו לאי-איזון בכלל הנכסי.

ועוד כתבו שם:

במקרה שלפנינו לא נערכה בבית המשפט קמא הערכה של שוויים של כלל נכסי בני הזוג. בשל נוסח התובענה ותוכנה נכנס בית המשפט רק לבדיקתה של שורה של נכסים נפרדים שהוצגו לפני בית המשפט כיחידות נפרדות, כל אחת בפני עצמה. החלוקה לשניים של אלה, אשר בהם ראה בית המשפט נכסים של שני בני הזוג, נערכה, כאמור, לגבי כל פריט בנפרד. מאחר שהמדובר על חשבונות לסוגיהם, הייתה החלוקה מתמטית, אחרי שנקבע, מבחינה עקרונית, שיש לפריט הקנייני המסוים שייכות לכלל נכסי בני הזוג.

אולם דרך זו של חלוקה אינה מבטאת את זו שהותוותה בחוק: כפי שצוין כבר, אין בחלוקה המתמטית של חשבון מסוים בלבד כדי לבטא את הענקת הזכות לכלל בן-זוג במחצית השווי של כלל נכסי בני הזוג. הרי ייתכן כי במועד הרלוואנטי יש נכסים נוספים, ויהיו אף לכאורה קנייניו של בן-זוג אחד בלבד (ראה סעיפים 6(א) ו-9 לחוק), הצריכים גם כן להיכלל בחישוב הכללי. במלים אחרות, ללא קיבוצם יחד של הנתונים על שוויו של כלל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הרכוש לא ניתן לצאת ידי חובת איזון המשאבים על-ידי חלוקתו של פריט בודד זה או אחר.

פסיקה זו חוזרת בפסקי דין נוספים. ראה רשות ערעור אזרחי (01/4358):

תכלית חוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995 טמונה ביכולת לפתור את מגוון הסכסוכים בתא המשפחתי תחת קורת הגג של בית-משפט אחד. יש לאפשר לבית-המשפט מרווח של גמישות דיונית בכואו להכריע בדבר הדרך הטובה ביותר לפתרון הסכסוך בין המתדיינים בפניו. מכאן המסקנה כי בית-המשפט לענייני משפחה יכול בנסיבות המתאימות לעכב את ההוראה על פירוק השיתוף בדירת המגורים בין בני-הזוג אם ברצונו להגיע למצב שבו כל עניינם של בני-הזוג יוסדר באופן כולל.

ראה גם בג"ץ 90-2626. בג"ץ 09-4988. בע"מ 06-8873

וכבר אמרנו לעיל שעל כגון דא אמרו חכמים במסכת כתובות קי א - ורב ששת אמר הפוכי מטרתא למה לי. ופירש רש"י - הפוכי מטרתא למה לי - הנושא שני מרצופין של עור ומשאן שוה מה יתרון לו להפוך של ימין לשמאל ושל שמאל לימין.

מסקנה

לאור כל האמור, בקשת הבעל להוצאת צו פירוק שיתוף מידי לדירת הצדדים נדחית.

הרב אריה אוריאל

מצטרפים למסקנות

הרב אבירן יצחק הלוי – אב"ד.

הרב שמואל אברהם חזן

ניתן לפרסם בהשמטת פרטים מזהים

ניתן ביום ז' בתשרי התש"פ (06/10/2019).

הרב שמואל אברהם חזן

הרב אריה אוריאל

הרב אבירן יצחק הלוי – אב"ד

העתק מתאים למקור

רפאל כהן, המזכיר הראשי

נחתם דיגיטלית ע"י הרב שמואל אברהם חזן בתאריך 06/10/2019 20:54